

he urukehu hoki. Kaati ko nga ijoa Turehu, he Patupaiarehe, Pakepakeha. Me ki au ko te take tenei i kiia ai nga iwi kiri ma he pakeha. Tetahi korau pohata (tonapi) he ma. Ko te ijoa ki a Dapuhi he keha. Kia tipu te keha ka haka he pa kia ruru ai, ka tapaiia te ijoa o tena pa he "pa keha." Ko te puruhi e kiia ana e Dapuhi he "keha" te ijoa.

Kaati ake aku hopu. Tena kai nga tapata o Motu ga hopu tika. I oti taku i konei mo te Maori: no mua noa atu, mo nga mea noaiho, me nga mea o uta, me nga tapata shenna hoki. Ko te Pakeha he turehu. I kite i te iwi hou i te iwi kiri ma i te iwi turehu, ka pohehe he turehu ara he pakepakeha. He iwi hoki i ahu mai i te moana, i waho o te rohe o te Maori. Heoi aku utu purakau, paki waitara. Hei kata ma nga mea e titiro ana, kata shakabawea ra. Kaati auatu. Heoi.

NIKORA TAUTAU.

Tologa Bay,
Uwawa ki uta.

AOTEAROA ME TE WAIPOUNAMU.

TE mabi a nga tapata o Aotearoa he puhachae ki o Te Waipounamu, me o Te Waipounamu hoki ki o Aotearoa. Me te mea nei tera he iwi ke tonu ano tetahi i tetahi. Ka shakaritea e te Kawanatanga he moni hei mahi i tetahi mahi nunui mo Aotearoa ka korero nga mema o Te Waipounamu, ka hoatu hoki mo tera ka korero o tenei. Ko te mahi tonu tenei. Ehara ia i te mea ka mutu ano te ahua o tenei mate, kaore he nui noa atu i tenei, e tika ana pea kia kiia he tino mate tenei no Niu Tireni nei, ara te puhachae. E ahua rite ana ki te kupu a te Karaitiura e mea nei, "Ka ara ake te ranga o te tuakana ki te teina, to te teina ki te tuakana." E puhachae ana a Akarana ki a Poncke, a Taranaki ki Akarana, a Nepia ki Turanga. Tera atu ano hoki etahi o nga taone kei te mau ki taua mea. Ko te mea nui rawa ia ko te shakaaro a nga motu e rua nei ki a raua, a tetahi ki tetahi. Otira ki te tirohia te ahua o nga ahina a te Kawanatanga i tetahi i tetahi o mua iho a tae noa mai ki inaianei ka kitea ko Te Waipounamu ano te tanga i nui te shakashihia. He roa atu nga taina reriwe o Tera i o tenei, me ona rori atabua atu. Ki te tirohia te wariu o taua inaianei ka kitea ko te tikanga tika kia nui ake nga moni a te Kawanatanga e pau mo Aotearoa i nga mea mo Te Waipounamu. Ina koa ma nga shika e mau ake nei e shakaatu ki a tatou. I tera tau

ko te wariu o nga taonga i puta atu i Aotearoa, £13,309,000, ko te Waipounamu e £8,612,000. I mua he shenna shai moni a Te Waipounamu epari inaianei kua iti haere rawa ana huarahi i hua mai ra te moni i nga tau o mua. Ko nga huarahi moni mai o Aotearoa nei kei te piki haere.

Ki te tirohia te wariu o nga shenna kei ruja ano a Aotearoa. I te tau 1891 ko te wariu nui o nga shenna o Aotearoa e £57,441,115, ko o Te Waipounamu e £64,783,914. I te tau 1909 ka piki te wariu o Aotearoa ki te £160,917,161, Waipounamu ki £110,598,861; ara £103,476,046 te pikianga o te wariu o Aotearoa i roto i nga tau 19, ko te pikianga o Te Waipounamu e £45,814,947 ano.

Ki te tirohia ki te kante o nga tapata ka kitea kei ruja ano a Aotearoa. I te tau 1891 e 281,726 te kante o nga tapata o Aotearoa, ko o Te Waipounamu e 344,932. I te kautetanga o te tau 1906 ka noho ki te 476,939 te kante o Aotearoa, ko te Te Waipounamu ki 411,649.

Ki te tirohia nga mahi o nga taone nunui o enei motu ka kitea kei ruja ano a Aotearoa. Ko nga mahi o te taone o Akarana i roto i nga tau 18 ka huri ake nei 180 pai heneti te pikianga, ko o Poncke 160. Ko o nga taone nunui e rua o Te Waipounamu e 37 e 26 ano pai heneti te pikianga.

He shika enei hei shakaatu ki a tatou i te ahua o te tatou motu e rua nei, i te shai mana o Aotearoa ki te ahina nui a te Kawanatanga ko te wahi hoki tenei o Niu Tireni i nui te oranga, te shenna, te tapata me nga mahi.

TE HOIHO ME TE MIHINI.

E KIIA ana a te wa e nui ai te mihini ka mate te hoiho, ka riro hoki, ma te mihini anake e mahi nga mahi. Ki te shakaaro a te hinegaro he tika tonu tenei korero, epari ki te ata tirohia nga shenna kua mahi nui i te mihini ka kitea kei te piki haere tonu te kante o te hoiho, kaore i te heke. Ko Merika te shenna nui atu o nga shenna katoa ki te mau ki te mihini mo nga tu ahua mahi katoa, a ko te kante o nga hoiho kei reira i te timatanga o tenei tau 21,040,000. Ko te kante i tera tau 13,537,500, ara e 7,502,500 te nuianga ake o nga hoiho o tenei tau i o tera tau.

Te kau kaha ki te paupau i ana kai he kau shai miraka.